

SPLOŠNA SEKCIJA

NACIONALNE OMEJITVE PRI DELOVANJU OBOROŽENIH SIL Maj Fritz, Sabina Zgaga	2
VPLIV GLOBALNE FINANČNE KRIZE NA RAZVOJ NACIONALNIH IN MEDNARODNIH VARNOSTNIH ORGANIZACIJ Tanja Ahčan	3
KORIŠTENJE MOBITELA TIJEKOM VOŽNJE Vladimir Obradović, Radmila Magušić	4
UČENJE V PARU S ŠTUDENTOM – NADALJEVANJE IN ZAKLJUČEK EKSPERIMENTA Zala Žvab, Jerneja Šifrer, Matevž Bren	5
ZADOVOLJSTVO DIPLOMANTOV S ŠTUDIJEJEM NA FAKULTETI ZA VARNOSTNE VEDE Gašper Hribar, Samo Medvešek, Rok Rus, Jerneja Šifrer, Matevž Bren	6
OSVEŠČANJE Z NAMENOM OHRANITVE ŽIVLJENJ Domen Vivod	7
VIDEO NADZOR Z VIDIKA VARSTVA OSEBNIH PODATKOV Marko Potokar, Tatjana Welzer Družovec	8
PRAVNE ODGOVORNOSTI MENEDŽERJEV JAVNIH ZAVODOV V PRIMERJAVI S MENEDŽERJI V GOSPODARSTVU Dora Najrajter	9
POGOJNA OBSODBA IN NEKATERI KRITIČNI POGLEDI NA NJENO UREDITEV Sanja Alaber	10

Nacionalne omejitve pri delovanju oboroženih sil

Maj Fritz, Sabina Zgaga

Namen prispevka

Namen prispevka je proučiti in predstaviti namen nacionalnih omejitev in njihov vpliv na delovanje oboroženih sil v mednarodnih ali večnacionalnih operacijah. Namen prispevka je tudi proučiti pravne posledice nacionalnih omejitev na delovanje oboroženih sil in na odgovornost pripadnikov oboroženih sil, kadar pride do kršitve nacionalnih omejitev.

Metode

V prispevku uporabljamo deskriptivno metodo, analizo primarnih in sekundarnih virov ter analizo relevantnih pravnih virov.

Ugotovitve

V prispevku ugotavljamo, da se nacionalne omejitve delovanja oboroženih sil določajo skozi tri vidike. Prvi vidik so ustavne, mednarodne in zakonske omejitve – torej katera določila mednarodnopravnih aktov in nacionalne zakonodaje determinirajo delovanja oboroženih sil, drugi vidik izhaja iz funkcionalne in materialne sposobnosti oboroženih sil – kako so oborožene sile usposobljene in kakšno opremo in oborožitev imajo, tretji vidik pa je politične narave – omejitve se določajo na podlagi političnih meril in »nacionalnega interesa« glede delovanja na določenem območju izvajanja operacije. Ugotovitve kažejo, da imajo kršitve nacionalnih omejitev lahko pravne posledice. Zaradi kršitev nacionalnih omejitev so lahko pripadniki oboroženih sil disciplinsko, materialno in kazensko odgovorni.

Omejitve/uporabnost raziskave

Prispevek je omejen na proučevanje slovenske ureditve nacionalnih omejitev pri delovanju slovenskih oboroženih sil v mednarodnih ali večnacionalnih operacijah.

Praktična uporabnost

Vsebina prispevka seznanja zainteresirano javnost o nekaterih dilemah delovanja slovenskih oboroženih sil v operacijah na tujem.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Prispevek sistematično in na znanstven način predstavlja posamezne funkcionalne in pravne vidike delovanja oboroženih sil v mednarodnih in večnacionalnih operacijah.

Ključne besede: oborožene sile, mednarodne operacije in misije, nacionalne omejitve, kazenska odgovornost

Vpliv globalne finančne krize na razvoj nacionalnih in mednarodnih varnostnih organizacij

Tanja Ahčan

Namen prispevka

Vprašanje zagotavljanja varnosti se pojavlja na različnih stopnjah družbene ureditve, od posameznika, skupnosti, države, do meddržavne in globalne ravni. Nacionalna varnost pomeni celoto razmerij med notranjimi dejavniki (npr. gospodarskimi, socialnimi, političnimi) za zaščito ljudi in premoženja, ter zunanji dejavniki, za ohranitev suverenosti in mednarodnega statusa države. V prispevku je prikazano, kako je finančna kriza vplivala na koncept varnosti in s tem na razvoj institucij in mehanizmov na nacionalnem in globalnem nivoju, ki presegajo »klasično« pojmovanje varnostnih organizacij.

Metode

Uporabljena je deskriptivna metoda, metoda analize in interpretacije pisnih in spletnih virov.

Ugotovitve

Skrb za varnost kot človeško vrednoto bi morala postati dolžnost na globalni ravni, ukrepi za zagotavljanje varnosti pa preiti iz sfere nacionalne varnosti v območje človeške varnosti. Človeška potreba po varnosti se ni spremenila, spremenil se je koncept varnosti in vrsta groženj. Grožnja moderne dobe je finančna kriminaliteta, ki pomeni nevarnost za finančne sisteme in finančno stabilnost. Države in mednarodna skupnost so se zato odzvale z ustanovitvijo novih institucij, ki so namenjene zagotavljanju varnosti delovanja finančnih sistemov in globalne finančne stabilnosti.

Izvirnost/pomembnost prispevka

V Sloveniji še ni bila predstavljena celostna analiza dejavnikov, ki so našo državo pahnili v finančno in ekonomsko krizo. Vsebina prispevka opozarja na reformna prizadevanja drugih držav v mednarodnem prostoru ter na nujnost sprememb pri nadzoru finančnega sektorja v naši državi.

Ključne besede: finančna kriza, finančna stabilnost, varnost, varnostna organizacija

Korištenje mobitela tijekom vožnje

Vladimir Obradović, Radmila Magušić

Abstrakt

Korištenje mobitela tijekom vožnje predstavlja rizično opasno ponašanje po sigurnost prometa koji raste posljednjih godina. Istraživačke studije ukazuju da korištenje mobitela neosporno izaziva „trenutačnu sljepoću“ uz produženo vrijeme reagiranja.

Cilj istraživanja

Cilj je bio je utvrditi koliko i kako vozači koriste mobitel i što na to bitno utječe.

Problem istraživanja

Sadržajno je određen pitanjem; „Koje su bitne determinante rizičnog ponašanja što ga ispoljavaju vozači koji koriste mobitel tokom vožnje?“

Metodološki pristup

Za pribavljanje podataka koristili smo *web upitnik* na koji smo dobili odgovore od N=630 ispitanika koji su odgovorili na 32 pitanja sadržajno usmjerena na načine korištenja mobitela tokom vožnje. Uzorak je osigurao razmjerno adekvatnu zastupljenost ispitanika po dobi, spolu i godinama vozačkog staža, a kvantitetom omogućena je korektna primjena diskriminativnih, logističko regresijskih i cluster analiza.

Rezultati istraživanja

Ukazuju da većina vozača sa različitim intenzitetom i čestinom koristi mobitel tokom vožnje. Razlike po spolu, dobi i vozačkom stažu su *statistički značajne*. Muški vozači statistički značajno više čitaju poruke u toku vožnje ($\chi^2 = 28,487$ uz $df=2$ $p=.000$) nego ženski. Ista tendencija javlja se kod starijih vozača ($\chi^2 = 31,006$, $df=6$, $p=.000$). Od rezultata multivarijatnih analiza utvrđeno je 5 jasno interpretabilnih clustera koji ukazuju na empirijski induktivno dobivenu tipologiju vozača. Zaključujemo da korištenje mobitela u toku vožnje generira oblike rizičnog do vrlo opasnog ponašanja i utječe na nekritičnost u prosuđivanju mogućih opasnosti. S obzirom na izraziti porast korištenje mobitela i GPS-a tokom vožnje, posebno od mladih neiskusnih i nekritičnih vozača, ovu opasnu radnju treba suzbiti.

Ključne riječi: mobitel, vozači, rizično ponašanje, prekršaj, kazneno djelo

Učenje v paru s študentom – nadaljevanje in zaključek eksperimenta

Zala Žvab, Jerneja Šifrer, Matevž Bren

Namen

Predstavili bomo poučevanje v paru s študentom pri predavanjih statistike na Fakulteti za varnostne vede, ki je bilo izvedeno v obliki internega projekta že tretje leto zapored. Skupno poučevanje – v paru učiteljev ali učitelj-študent je v svetu že preizkušeno in tudi uveljavljeno (Gray and Paige, 2003). Ponuja mnoge prednosti, predvsem pa omogoča takojšnje učinkovito vrednotenje metod poučevanja, zastavljenih nalog in dosežkov študentov ter zmanjšuje prepreke pri komunikaciji.

Metode

Kvazi eksperiment 'Poučevanje v paru s študentom' smo izvedli v študijskih letih 2010/11, 2011/12 in 2012/13. Dosežki študentov v letu 2009/10 (oddane domače naloge, izvedeni seminarji, dosežene točke s sprotnim študijem, uspešno opravljeni izpiti) predstavljajo rezultate kontrolne skupine. Pri izvedbi predmeta je kot tutorica sodelovala Zala Žvab, študentka 1. letnika magistrskega programa.

Ugotovitve

Z rezultati eksperimentalne skupine bomo poskušali potrditi zastavljene hipoteze raziskave, da poučevanje v paru pomeni:

1. boljše dosežke študentov, je učinkovitejše,
2. več sodelovanja in sprotnega študija študentov in
3. pozitivnejši odnos študentov do predmeta.

Omejitve/uporabnost raziskave

Veljavnost rezultatov raziskave je v prvi vrsti omejena z nenaključno določenimi eksperimentalnimi in kontrolno skupino. Druga omejitev je majhno število sodelujočih študentov, kar zmanjšuje veljavnost uporabljenih metod, predvsem factorske analize.

Praktična uporabnost

Prikaz uspešnosti poučevanja v paru s študentom kot spodbuda za uporabo pri drugih predmetih na Fakulteti za varnostne vede, kakor tudi v širši akademski sferi.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Je v eksperimentu in ne/potrditvi hipotez o učinkovitosti poučevanja v paru s študentom.

Ključne besede: poučevanje v paru s študentom, eksperiment, učinkovitost poučevanja, dosežki

Zadovoljstvo diplomantov s študijem na Fakulteti za varnostne vede

Gašper Hribar, Samo Medvešek, Rok Rus, Jerneja Šifrer, Matevž Bren

Namen

Pilotna študija 'Zadovoljstvo diplomantov s študijem na Fakulteti za varnostne vede' služi predvsem preverjanju vprašalnika, ki bo kasneje uporabljen za ugotavljanje zaposljivosti in zaposlenosti diplomantov fakultet Univerze v Mariboru. Vprašalnik je bil izdelan na podlagi dveh mednarodnih raziskav, REFLEX in HEGESCO. Namen pilotne študije je tudi ugotoviti, v kolikšni meri so diplomanti Fakultete za varnostne vede (1) zadovoljni s študijem, (2) so se vključevali v študijske in obštudijske dejavnosti ter (3) v kolikšni meri je bil študij dobra osnova za doseganje in razvijanje splošnih ter specifičnih kompetenc diplomanta.

Design/Metode/Pristop

Raziskovalno populacijo sestavljajo diplomanti Fakultete za varnostne vede. K sodelovanju v anketi so bili povabljeni magistrski študenti FVV prek spletnih učilnic in socialnih omrežij ter člani Alumni kluba FVV z e-pošto. V pilotski študiji je sodelovalo 153 anketirancev, našim pogojem (diplomant FVV) jih je ustrezalo 95. Anketiranje je potekalo od januarja do marca 2013 s pomočjo spletnega orodja 1ka. Analiza zbranih podatkov je bila opravljena s programskim paketom SPSS verzija 19. Uporabljene so bile naslednje statistične metode: test deležev, faktorska analiza, diskriminantna analiza in regresijska analiza.

Ugotovitve/Omejitve/Implikacije

Rezultati so pokazali, da ni statistično značilnega vpliva povprečne ocene, različnega študijskega programa in študijske/obštudijske aktivnosti študentov na zadovoljstvo s študijem. Ugotovljeno je mnenje diplomantov, da so lahko razvili splošne kompetence, medtem ko jim študij ni omogočal razvoja specifičnih kompetenc.

Izvirnost/Vrednost prispevka

Ugotovljene so bile nekatere pomanjkljivosti dodiplomskega študija, iz česar so sledili predlogi za izboljšanje kakovosti študijskih programov in izvedbe študija. Podani so tudi predlogi za prestrukturiranje anketnega vprašalnika.

Ključne besede: zadovoljstvo s študijem, kompetence, zaposljivost

Osveščanje z namenom ohranitve življenj

Domen Vivod

Namen prispevka

je osvestiti strokovno javnost o nevarnostih gneče, zmanjšanju tveganj in rešitvah drastičnih stanj. Slabo desetletje po tragediji v Lipi strokovna javnost še vedno ne razpolaga s ključnimi elementi za zmanjšanje tveganj zaradi gneče.

Ker strokovne literature o taktiki delovanja varnostnega osebja ob pojavu gneče pri nas ni, prispevek teoretično temelji na pozitivnih predpisih in teorijah, ki sem jih kot avtor že zapisal v svojih delih. Prispevek temelji na simulacijah in večletnih izkušnjah avtorja in njegovega podpornega tima. Oblikovana vsebina je preizkušena v praksi v skoraj pol milijona urah varovanj z analiziranjem izpostavljenih elementov.

Cilj prispevka

je približati stroki osnovne parametre varovanja, ko varnostno osebje naleti na nevarnosti, ki pretijo zaradi pritiska mase.

Ugotovitve

Nosilci izvedb takšnih varovanj se zadovoljijo z izkušnjami, da je do sedaj bilo pri njih vse v redu, pri tem male pomanjkljivosti (ki nakazujejo to problematiko) spregledajo, večje pa pospremijo z razmišljanjem, da se tako ali tako ne da narediti drugače. Ugotovitve raziskave poudarjajo kontrast med naivnostjo teh izvajalcev in strokovnimi ugotovitvami te raziskave, ki odpravlja tveganja in osvešča z namenom ohranitve življenj.

Raziskava je razvila metode, iz katerih so se oblikovale nove teorije in oblikovala nova načela kot temelj varnostnega razmišljanja. Tako se prvič srečujemo z učinkom obrnjenega grozda, razslojevanjem množice in postavljamo pravila pretočnosti.

Ključne besede: gneča, tveganje, efekt obrnjenega grozda, razslojevanje množice, pravila pretočnosti

Video nadzor z vidika varstva osebnih podatkov

Marko Potokar, Tatjana Welzer Družovec

Namen prispevka

Prispevek obsega področje video nadzornih sistemov in njihove uporabe v zasebnem in javnem sektorju v Sloveniji. Podan je pregled uporabe video nadzora in stanje z vidika Zakona o varstvu osebnih podatkov.

Metodologija

Raziskava o uporabi video nadzora v Sloveniji je bila opravljena na podlagi analiz nadzornih ogledov ter poročil nadzornega organa za varstvo osebnih podatkov ter na podlagi lastnih izkušenj pri delu nadzornika za varstvo osebnih podatkov. Kot dodatni vir informacij za raziskavo so bili uporabljeni podatki o uravnavanju uporabe video nadzora na podlagi izdanih mnenj nadzornega organa za varstvo osebnih podatkov.

Ugotovitve

Izsledki raziskave kažejo, da se video nadzor s časom povečuje, najpogosteje ugotovljene nepravilnosti v zvezi z njegovim izvajanjem pa ostajajo skoraj enake. V zadnjem obdobju je zaznati, da se video nadzor pojavlja tudi na območjih, kjer zakonsko ni dopusten.

Omejitve

Zaradi občutljive narave tematike (morebitna nezakonita uporaba in izvajanje video nadzora, strah pred prijavo zlorab uradnim organom ipd.) je opravljanje raziskav na tem področju težje. Zelo malo je znanstvenih objav.

Praktična uporabnost

Rezultati in interpretacije raziskave bodo podlaga za nadaljnje poglobljene raziskave na področju video in drugih nadzornih sistemov in sistemski regulaciji uporabe le-teh.

Izvirnost

Raziskovanje področja uporabe video nadzornih sistemov in posledic le-te na zasebnost in druga področja, je v začetnih fazah oziroma ga sploh še ni. Zelo malo je o tej tematiki napisanega s stališča informacijske varnosti in zasebnosti.

Ključne besede: video nadzorni sistem, zasebnost, družba nadzora, ZVOP-1

Pravne odgovornosti menedžerjev javnih zavodov v primerjavi s menedžerji v gospodarstvu

Dora Najrajter

Namen prispevka

Namen prispevka je prikazati položaj menedžerjev javnih zavodov s vidika njihovih pravnih odgovornosti, v primerjavi s menedžerji v gospodarstvu. Poudarek je na prikazu možnih zlorab normativne ureditve poslovanja javnih zavodov in na drugi strani iskanje paralel v normativni ureditvi, ki velja v gospodarstvu. Kazenska in civilna odgovornost menedžerjev na obeh področjih poslovanja se obravnavata po enakih postopkih, vprašanje pa je, ali se lahko menedžerji javnih zavodov uspešneje izognejo odgovornosti za posledice, ki so rezultat njihove zvižanosti, zlorabe moči, okoriščanja ter koruptivnosti, v nekaterih primerih pa tudi neznanja, nesposobnosti ali celo samovolje.

Metode

Kot metoda raziskovanja je bila izbrana kvalitativna študija primerov iz dejanske prakse, s katero se poskuša poglobiti v in razumeti specifičen odnos, proces ali dogodek v danem poslovnem okolju. Tako dobljeni rezultati bodo v izogib enostranskosti in pristranskosti podkrepljeni še s stališči drugih avtorjev strokovnih del.

Ugotovitve

Zaradi gospodarske realnosti se je položaj menedžerjev javnih zavodov bistveno spremenil in se še spreminja. Te spremembe ključno vplivajo na upravljanje in vodenje javnih zavodov, ki so posredni proračunski porabniki. Prispevek se nanaša predvsem na civilno in kazensko odgovornost menedžerjev, vlogo organov, ustanovitelja in politike ter njihovo odgovornost. Pravne odgovornosti večinoma niso jasno določene, gre za prisotnost pomanjkanja strokovnosti in po drugi strani tudi za možnosti izogibanja odgovornostim.

Praktična uporabnost

Prispevek tudi načinja vprašanje, ali je izkazana potreba po tem, da se v postopkih ugotavljanja civilne in kazenske odgovornosti menedžerjev javnih zavodov uporablja temeljitejši pretres vsakega primera posebej, v primerjavi s menedžerji v gospodarstvu, kjer je že zaradi same kolizije interesov manjša možnost, da kršitve pravnih pravil in pravnih standardov ostanejo neodkrite.

Ključne besede: pravne odgovornosti, menedžer, javni zavod

Pogojna obsodba in nekateri kritični pogledi na njeno ureditev

Sanja Alaber

Namen

Namen prispevka je prikazati ureditev pogojne obsodbe in trend njenega izrekanja po slovenskih sodiščih ter prikazati njeno neučinkovitost in opozoriti na problematiko (ne)preklica pogojne obsodbe.

Metode

Prispevek je nastal na podlagi pregleda različnih strokovnih in znanstvenih virov ter analize statističnih podatkov, pridobljenih s strani Statističnega urada RS in Vrhovnega sodišča RS.

Ugotovitve

Statistični podatki kažejo, da je bilo v letu 2011 izrečenih 5947 pogojnih obsodb, medtem ko so sodišča pogojno obsodbo z varstvenim nadzorstvom izrekla le v 114 primerih. Gre za uveljavljeno kaznovalno politiko slovenskih sodišč, ki tekom letom bistveno ne odstopa. Splošno prepričanje je, da ima pogojna obsodba odvrtačilni učinek od ponovne izvršitve kaznivih dejanj ter da že s samim izrekom doseže svoj namen, in sicer prevzgojo obsojenih oseb, kljub temu, da raziskava o učinkih pogojne obsodbe na storilce kaznivih dejanj do sedaj pri nas še ni bila opravljena. Večji učinek na storilce ima vsekakor pogojna obsodba z varstvenim nadzorstvom, katera pa se izreka redko, predvsem ker varstveno nadzorstvo za sodnike predstavlja dodatno obremenitev. Rešitev je v vzpostavitvi probacijske službe, katera bi prevzela administrativno in nadzorstveno delo izvrševanja pogojnih obsodb z varstvenih nadzorstvom in s tem razbremenila sodišča.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Gre za izviren prispevek, saj kljub pogostosti izrekanja pogojne obsodbe njena problematika z vidika, ki ga predstavljam v prispevku, še ni bila obravnavana. Prispevek je namenjen strokovni javnosti ter daje izhodišče za nadaljnje raziskovanje o (ne)učinkovitosti tega instituta.

Ključne besede: pogojna obsodba, varstveno nadzorstvo, sodniško odločanje, hrvaški probacijski sistem